

CURS UNIVERS BROSSA

UNITAT DIDÀCTICA

ADRIANA MOLINER VIDAL

2018-19

JUSTIFICACIÓ

Amb aquesta unitat didàctica s'intenta, per un costat, arribar a l'experiència de donar voltes a les imatges; prendre les imatges que venen donades i canviar-les, transformar-les, re-pensar-les, reciclar-les, de la manera que feia Brossa amb la seva reflexió constant de les imatges i les idees. Per un altre costat, es vol revisar el tractament de la plàstica a l'escola; és a dir, allunyar-se del concepte de manualitat per centrar la metodologia i l'objectiu en el procés creatiu, sent, també, un dels temes treballats en el curs univers Brossa.

Les reflexions de María Acaso, professora d'educació artística a la Universitat Complutense de Madrid, més la metodologia del curs univers Brossa, han estat una font d'inspiració per entendre l'àrea de comunicació i llenguatge del currículum d'infantil d'una manera diferent a com s'ha viscut durant molts anys. Acaso (2017) posa en alerta que, la presentació de les activitats plàstiques a l'escola fa que poques vegades el procés de creació sigui digerit conscientment pels infants. Per Acaso (2017), la plàstica sempre és ràpida i no es gaudeix del procés creatiu complet. Normalment es planteja una feina pensada i dissenyada per l'adult, que explica com s'ha de realitzar i ofereix els materials. Per tant, no es troba una reflexió sobre la preparació i el sentit de l'activitat per part dels estudiants. D'alguna manera es defugirà de reproduir el que feia Brossa, ja que es busca que el procés i el resultat final tinguin sentit i interès pels infants.

La unitat didàctica ha estat pensada pels infants de P4 de l'escola Jovellanos de Barcelona del districte d'Horta-Guinardó. Durant el curs 2017-18 l'escola va treballar Brossa. La comissió artística de l'escola Jovellanos va presentar i preparar per als més petits, làmines plastificades i el conte sobre l'obra i la vida " El llapis màgic de Joan Brossa". A part, les activitats proposades per la Fundació Joan Brossa. Les propostes de creació a l'aula van ser les següents:

- Un mural de les vocals se'n van,després de la lectura del poema el vent.
- Un mural de peixos, després de la lectura del poema Petita oda en dijous.
- Disfressar lletres, després de treballar l'escultura BARCINO.

- Una pluja de lletres.
- Lletres que s'escampen i fan paraules (el nom propi).

El tema de la unitat didàctica que ara es presenta és el carnestoltes. Es proposarà als infants el disseny d'un cartell per la festa de carnestoltes.

Amb aquesta unitat didàctica es vol traslladar als estudiants el que deia Brossa, que tot sorgeix de l'esforç, treballant cada dia per no repetir-se. "El que no es pot fer és quedar-se parat". Els estímuls, segons Brossa, surten del somni, d'un objecte vist o d'un pensament. Intentaré posar en valor la creació artística, en la que cada pas és reflexiu i on intervé una seqüència de treball.

UNITAT DIDÀCTICA

Objectius generals

- Ser i actuar d'una manera cada vegada més autònoma, resolent situacions quotidianes amb actitud positiva i superant les dificultats.
- Sentir que pertany a grups socials diversos, participant-hi activament i utilitzant els hàbits, actituds, rutines i normes pròpies.
- Aprendre amb i a través dels altres, gaudir de la relació i integrar-se en el grup tot establint relacions afectives positives amb actituds d'empatia i col·laboració i intentant resoldre conflictes de manera pacífica.
- Representar i evocar aspectes de la realitat viscuda, coneguda o imaginada i expressar-los mitjançant les possibilitats simbòliques que els ofereix el joc i altres formes de representació.
- Comprendre les intencions comunicatives d'altres infants i persones adultes.
- Desenvolupar habilitats de comunicació, expressió, comprensió i representació per mitjà del diferents llenguatges.
- Aprendre i gaudir de l'aprenentatge, pensar i crear, qüestionar-se coses, fer-les ben fetes, plantejar i acceptar la crítica i fer créixer el coneixement d'una manera cada vegada més estructurada.

Atenció a la diversitat

En el moment d'establir les activitats de la unitat didàctica s'ha tingut en compte les dificultats que puguin aparèixer en el grup classe, ja siguin cognitives en el procés d'ensenyament i aprenentatge, com necessitats educatives especials. Totes elles s'han de comprendre i acceptar per poder donar les mateixes oportunitats a tots els estudiants. Aquesta mirada serà positiva i repercutirà en el treball desenvolupat per cada infant.

Les dificultats no han fet modificar les activitats, però sí la forma d'intervenció. Quan es fa referència a la forma d'intervenció, es vol dir acompanyar a l'infant a que sigui més conscient de cada un dels passos, fent que observi, fent preguntes específiques, etc. En aquesta unitat no s'han pres unes mesures específiques d'adaptació en quant a plantejar dificultats o disposició del material. Pels alumnes amb necessitats educatives especials, aquesta unitat els facilita la manipulació del material i la llibertat de decisió per crear dins de les seves possibilitats d'aquell moment. A més, el resultat de cada infant serà diferent, de manera que no hi ha un temps molt marcat o un únic disseny a seguir. Al mateix temps que les activitats generen certa llibertat, tot el grup pot aprendre de cada una de les creacions i observar diferents solucions per a un mateix tema.

Sessions de la unitat didàctica

Sessió 1	
Títol: espiem, girem, re-girem...imatges que s'obren a visions infinites Nivell: P4	Temporització: setmana del 18 al 22 de febrer de 2019
durada: 1h 30min	
Descripció: A sobre de les taules de l'aula es col·locaran revistes, diaris i papers que continguin diferents tipus de lletres. Amb els infants circulant per les taules es conversarà sobre què són aquests objectes, què ens poden dir, etc. Per parelles triaran alguna revista, diari o paper i, asseguts com vulguin (a l'espai dels coixins, a les cadires, als bancs), observaran les lletres, les paraules... Buscaran les lletres que més els han agradat, les retallaran i les enganxaran sense que l'adult doni cap indicació. Quan tots hagin acabat, se'ls preguntarà on voldran exposar aquest material, sent ells els que el col·loquin.	
Àrees: Descoberta d'un mateix i dels altres, i comunicació i llenguatge.	
Objectius: Reflexionar sobre els coneixements que tenen sobre els diaris, les lletres. Participar i escoltar. Comprendre els altres. Explorar i manipular diferents instruments i materials de l'entorn. Argumentar i expressar-se oralment. Reconèixer lletres. Valorar l'estètica de la composició realitzada. Tenir cura de tot el material.	
Continguts: Les lletres i els mitjans de comunicació com els periòdics.	
Metodologia: Taller, conversa	
Materials i recursos: revistes, diaris, fulls blancs i de colors, cola adhesiva, tisores.	
Avaluació:	

S'avaluarà la participació de l'infant en el procés de creació. El resultat s'avaluarà amb les pròpies paraules dels infants, si els agrada o no la seva creació i que sàpiguen explicar el per què, la forma, els materials, els elements i el significat que té per a ells. S'avaluarà que hagin aprofitat els materials del seu entorn i els hagin manipulat fins a realitzar la seva creació i estar-ne orgullosos. S'avaluarà tenir interès i confiança en els altres.

Sessió 2

Títol: espiem, girem, re-girem...imatges que s'obren a visions infinites

Temporització: setmana del 18 al 22 de febrer de 2019

Nivell: P4

durada: 45 minuts

Descripció:

Asseguts en rotllana es començarà la sessió amb un truc de màgia. Després, cada parella agafarà el full amb les lletres que va triar durant la primera sessió. Situats una altra vegada en rotllana, cada parella, anirà explicant al grup classe per què els agraden les lletres que van escollir. Després d'aquesta posada en comú es presentarà a Joan Brossa i la manera que tenia de transformar les lletres i els elements que utilitzava. També s'explicarà una mica el seu procés de treball, d'on agafava les idees, i la màgia del canvi després de passar-se hores jugant.

Àrees:

descoberta d'un mateix i dels altres, i comunicació i llenguatge.

Objectius:

utilitzar el llenguatge verbal i visual per compartir idees. Saber explicar una idea. Escoltar als altres. Utilitzar les normes de conversa. Introduir-se en el coneixement de l'artista Joan Brossa. Observar una obra visual amb interès. Reconèixer les lletres.

Continguts:

les lletres i l'artista Joan Brossa.

<p>Metodologia:</p> <p>Taller, conversa</p>
<p>Materials i recursos:</p> <p>els fulls amb les lletres enganxades. Ordinador, i la PDI per presentar a Joan Brossa.</p>
<p>Avaluació:</p> <p>El resultat s'avaluarà amb les pròpies paraules del infant, en el moment de conversa compartida davant de tot el grup classe; si li agrada o no la seva creació i que sàpiga explicar el per què. S'avaluarà el respecte i l'interès per la pròpia creació i per les creacions dels companys.</p>

<p>Sessió 3</p>	
<p>Títol: espiem, girem, re-girem...imatges que s'obren a visions infinites</p> <p>Nivell: P4</p>	<p>Temporització: Del 25 de febrer al 1 de març de 2019</p>
<p>Durada: 45min</p>	
<p>Descripció:</p> <p>Es començarà amb una rotllana parlant de carnestoltes. Es dirà que a l'escola es farà una festa aquells dies i que qui vulgui podrà venir disfressat. S'introduirà que caldrà alguna cosa per anunciar que és carnestoltes a la classe. A través de preguntes s'arribarà al tema dels cartells, si han vist alguns, a on, per què serveixen, què hi posa, les imatges que surten, etc. S'ensenyaran alguns cartells.</p> <p>Es proposarà de fer un cartell anunciant carnestoltes. El que continuarà és una conversa sobre aquelles idees que podrien descriure el dia de carnestoltes, les disfresses, i s'apuntarà a la pissarra. Es demanarà als infants que portin a l'escola, per la propera sessió, algun cartell que trobin per casa o a la biblioteca municipal o al cinema més proper a casa.</p>	
<p>Àrees:</p>	

descoberta d'un mateix i dels altres i comunicació i llenguatge.
Objectius: Utilitzar el llenguatge oral. Conèixer millor la festa de carnestoltes. Saber escoltar els altres. Utilitzar les normes de conversa. Identificar cartells. Tenir cura del material exposat.
Continguts: Carnestoltes, mitjans de comunicació com el cartell.
Metodologia: taller iconversa
Materials i recursos: cartells
Avaluació: S'avaluarà la participació entusiasta de l'infant. S'avaluarà el respecte i l'interès d'un mateix i dels altres. S'avaluarà les ganes d'implicació en l'activitat, recordant de portar material a classe.

Sessió 4	
Títol: espiem, girem, re-girem...imatges que s'obren a visions infinites Nivell: P4	Temporització: Del 25 de febrer al 1 de març de 2019
durada: 1h 30 min	
Descripció: A l'aula es deixaran,diaris i revistes on surtin els seus personatges preferits, dels que segurament es volen disfressar per carnestoltes, perquè ja ha sortit en les converses anteriors. S'ajuntaran per parelles per crear un cartell que contingui aquelles idees que per ells descriuen el dia de carnestoltes. Posteriorment es visionaran obres de Brossa incidint amb aquesta idea de canvi, de disbauxa..	

Si durant aquesta sessió no poden finalitzar el cartell, ho podran anar acabant quan ells creguin convenient, en altres moments abans de la propera sessió.

Àrees:

descoberta d'un mateix i dels altres, i comunicació i llenguatge.

Objectius:

Identificar i descriure un cartell. Manipular elements de l'entorn. Arribar a acords. Comprendre l'altre. Argumentar i expressar-se oralment. Reconèixer la figura de Brossa. Gaudir del procés de creació. Saber expressar visualment una idea. Conèixer millor l'obra de Brossa. Utilitzar un vocabulari adequat per referir-se als materials i tècniques.

Continguts:

Joan Brossa, mitjans de comunicació, les lletres, carnestoltes.

Metodologia:

taller

Materials i recursos:

diaris, revistes, elements d'estampació, llapis de colors, retoladors, cola adhesiva, tisores, cartolines, fulls de colors, gomets, cordills, llana, elements de reciclatge com taps, trossos de cartró, etc. Ordinador i la PDI.

Avaluació:

S'avaluarà la participació en el procés de creació. El resultat s'avaluarà amb les pròpies paraules del infant. S'avaluarà que hagi aprofitat els materials del seu entorn i els hagi manipulat fins a realitzar la seva creació i estar-ne orgullós. S'avaluarà el respecte i l'interès per la pròpia creació i per les creacions dels companys. S'avaluarà si el treball en equip ha millorat durant el desenvolupament de l'obra. S'avaluarà saber explicar la utilitat del cartell.

Sessió 5

Títol: espiem, girem, re-girem...imatges que s'obren a visions infinites

Nivell: P4

Temporització: Del 25 de febrer al 1 de març de 2019

Durada: 45 min

Descripció:

Tots els cartells finalitzats es col·locaran a manera d'exposició consensuat pels estudiants. El grup, després de comentar i analitzar cada cartell, votarà un dels dissenyats, que és el que anunciarà el dia de carnestoltes, el dia que vindran disfressats. Aquest cartell es penjarà allà on decideixin els estudiants, perquè qualsevol persona de l'escola sàpiga que estan celebrant el carnestoltes.

Àrees:

descoberta d'un mateix i dels altres i comunicació i llenguatge.

Objectius:

Valorar positivament les pròpies capacitats, veient apreciades les habilitats i reforçant l'autoestima. Reforçar el sentiment de pertinença a un grup, veient les possibilitat del treball en col·laboració. Observar amb atenció les creacions artístiques dels companys. Utilitzar les normes que regeixen una votació. Analitzar i comentar les pròpies creacions artístiques.

Continguts:

carnestoltes, mitjans de comunicació

Metodologia:

taller i conversa

Materials i recursos:

tots els cartells dissenyats

Avaluació: S'avaluarà les ganes de compartir un resultat amb tot el grup. S'avaluarà l'escolta atenta de totes les intervencions.

CONCLUSIONS

Aquesta unitat didàctica ha volgut captar la manera de fer de Brossa. Un artista apassionat per les lletres i la seva importància en la comunicació i la transformació; la màgia de les paraules, tant pel que fa al significat com al disseny, i com n'és d'important per transmetre el que un vol i el que els companys hi vulguin veure.

També s'ha volgut aconseguir, que s'apropi a ser un treball col·laboratiu i significatiu. La temàtica forma part dels interessos propers dels infants i el resultat final té un ús real per a ells en la festa de carnestoltes. El resultat no queda només per al grup classe, sino que es fa visible a tota l'escola.

Per últim, la unitat intenta abraçar totes les àrees d'aprenentatge, encara que se centra, sobretot, en l'àrea de comunicació i llenguatge.

ALTRES PROPOSTES D'ACTIVITATS

S'han volgut adjuntar les propostes que formaven part de la primera pluja d'idees de la unitat didàctica:

1. Deixar objectes quotidians sobre les taules i per parelles inventen una història i posen títol a la història. El títol es posa amb lletres retallades de revistes i diaris. Després cada història s'explica al grup classe. De la història es realitza també una composició en pla entre les parelles. Posteriorment es visionen obres de Brossa i s'explica la seva manera de treballar amb els objectes que tenia al seu voltant.
2. Dissenyar dels cartells pels aniversaris dels infants. Cada estudiant crea un cartell contenint elements relacionats amb la felicitació d'aniversari. Cada vegada que es celebri un aniversari es penjaran els cartells.
3. Fer un llibre de l'abecedari. Cadascú agafa una lletra de l'abecedari a l'atzar, d'una bossa, i ha de fer un cartell de la lletra que li ha tocat. Aquest cartell pot o no transformar la lletra, jugar amb ella o simplement enganxar-la a la pàgina en la seva posició oficial. Aquest llibre queda com a document de consulta i gaudi dels

infants durant el curs. Abans o després es visualitzen les obres tipogràfiques de Brossa i s'explica l'artista.

4. Fer un llibre de classe amb la recopilació d'aquelles característiques que defineixen a cada infant. Cada pàgina del llibre correspondrà a un estudiant que confeccionarà ell mateix. El disseny de la portada anirà a càrrec del grup. Abans o després es mostra aquells llibres o obres que Brossa feia o col·laborava amb amics i també s'explica l'artista.

BIBLIOGRAFIA

Acaso, M. (2017). Reduolution, hacer la revolución en la educación. Barcelona: Paidós

Acaso, M. (2018). Pedagogías invisibles. Madrid: La Catarata

Currículum d'educació infantil de la Generalitat de Catalunya:

<http://ensenyament.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/colleccions/curriculum/curriculum-infantil-2n-cicle.pdf>

Fundació Joan Brossa. www.fundaciojoanbrossa.cat

Imprescindibles, Brossa, poeta transitable:

<http://www.rtve.es/alacarta/videos/imprescindibles/imprescindibles-brossa-poeta-transitable/3600500/>

Marrugat, J. (2009). El saltmartí de Joan Brossa: Les mil cares del poeta. Tarragona: Arola Editors

(2004) Poesia tipogràfica. Barcelona: Fundació Joan Brossa/Ajuntament de Barcelona

Poció. Poesia i educació: Glòria Bordons.

http://www.pocio.cat/membres/GloriaBordons/index.php?option=com_content&view=article&id=36&Itemid=31

Rodari, G. (2009). Gramàtica de la fantasia. Barcelona: Edicions 62

Vallvé, Ll. (2017). Ha de ploure cap a munt, reflexions d'un mestre de plàstica. Barcelona:

Rosa Sensat

